

Protos. Nicodim Măndiță

Credința, Nădejdea și Dragostea

Noi ne vom duce de aici mai devreme sau mai târziu, dar, dacă reușim să lăsăm urmașilor cât mai multe cărți sfinte, le lăsăm o zestre de mare valoare pentru ei și pentru cei care vor veni după ei.

Protos. Nicodim Măndiță

Difuzare:

EDITURA
AGAPIS

Str. Mențiunii Nr. 7
Sector 2, București
Tel./Fax: 021-2410673
Mobil: 0733-580000
editura.agapis@gmail.com

Cărțile pot fi comandate online la adresa
www.edituraagapis.ro
sau de la librăria Editurii Agapis,
din strada Mențiunii Nr. 7, Sector 2, București
unde puteți beneficia de **reduceri de preț**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Nicodim Măndiță, ieromonah

Credința, nădejdea și dragostea / Protos. Nicodim Măndiță;
se tipărește cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Galaction,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului.

Alexandria: Cartea Ortodoxă, 2017

ISBN: 978-606-529-346-5

281.95

Protos. Nicodim Măndiță

Credința, Nădejdea și Dragostea

Se tipărește cu binecuvântarea
Preasfințitului Părinte GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

EDITURA CARTEA ORTODOXĂ
ALEXANDRIA • 2017

Precuvântare

Fiecare creștin ortodox, pentru a moșteni Împărăția lui Dumnezeu și fericirea veșnică, trebuie a-și agonisi credință dreaptă și fapte bune. Orice creștin adevărat, agonisindu-și aceste două, are nădejde tare de mântuirea sa și dobândirea Împărăției lui Dumnezeu. Aceasta ne-o adevăresc însăși Dumnezeuieștile Scripturi. „Vedeți că din fapte se îndreptează omul și nu numai din credință. . . Căci, precum trupul fără duh este mort: tot așa și credința fără de fapte este moartă”¹. Sf. Apostol Pavel scriind ucenicului său Timotei, Episcop al Efesului, zice așa: „Având credință și bună cunoștință, pe care unii lepădând-o, au căzut din credință. . .”. Și iarăși în alt loc adaugă acestea: „Având taina credinței întru știință curată”².

Fiecare creștin ortodox este dator întâi să creadă și apoi să facă fapte bune, fiindcă fără de adevărata credință, nu este cu puțință a plăcea lui Dumnezeu. Aceasta reiese din cuvintele Dumnezeuieștilor Scripturi: „Fără de credință – zice Sf. Ap. Pavel – nu este cu puțință a bine plăcea lui Dumnezeu, că trebuie, cel ce se apropie de Dumnezeu, să creadă cum că este și celor ce-L caută pe Dânsul este dătător de plată. . . Prin credință: Abel, Enoh, Noe, Avraam și Sarra, Isaac, Iacob, Moise, Raav curva, Ghedeon, Barac, Samson, leftae, Samuil, David și Proorocii, au bineplăcut lui Dumnezeu. . .” (Evr. 11). Așadar, oricare creștin dorește a bine plăcea lui Dumnezeu și faptele lui să fie plăcute și bine primite de Dumnezeu: trebuie mai întâi să aibă adevărată credință în Dumnezeu și al doilea să-și îndrepteze viața sa după dreapta credință.

Dreapta credință și faptele bune, se cuprind în cele trei virtuți creștinești: „Credința, Nădejdea și Dragostea”.

Dreapta credință este arătată pe scurt în Simbolul credinței, și mai pe larg în explicarea lui.

Nădejdea se vede arătată pe scurt în rugăciunea Domnească: Tatăl Nostru și în cele Nouă Fericiri; iar mai pe larg în explicarea acestora.

Dragostea către Dumnezeu și către aproapele este arătată pe scurt în cele zece porunci și în cuvintele Sfintei Evanghelii; iar mai pe larg în explicarea acestora.³

Aceste trei virtuți creștinești sunt adevărații tovarăși ai adevăratului creștin. Undeva am cetit despre un dreptcredincios creștin care trecea bucuros în veșnicie. Alb ca zăpada, de mulțimea anilor, stând pe patul său de moarte, el se gândea la drumul veșniciei, pe care trebuia în curând să călătorească. Rudele, prietenii și cunoscuții care stăteau împrejurul său, erau triști că nu-l puteau ajuta cu nimic. Văzându-și aproape ceasul despărțirii, a îmbrățișat pe toți ai săi cu dragoste sfântă, cerându-și iertare și iertându-i pe toți care i-au greșit cu ceva. După această ultimă îmbrățișare, el a început a le

¹ Iac. 2, 24, 26.

² Tim.1, 19; 3, 9.

³ Vezi pe larg în *Mărturisirea Ortodoxă*, edit. Sf. Sinod, și felurite cărți teologice.

istorisi așa: „lubiții mei: rude, prieteni și cunoscuți! Astăzi au venit și m-au cercetat trei prieteni ai mei, care mi-au fost cei mai sinceri în viață, din copilăria mea până la aceste adânci bătrâneți.

Primul prieten sincer „Credința” m-a cercetat și mi-a zis: „Azi am venit să-mi iau de la tine rămas bun. Eu te-am ajutat să cunoști și să urmezi Domnului Hristos, să-l fii credincios pururea și să trăiești în pacea și în stăpânirea Lui. De acum înainte nu mai ai lipsă de mine. Mergi să-L vezi și să împărațești cu El în veci”.

După acesta imediat a sosit și al doilea prieten: „Nădejdea” și mi-a zis așa: „Cred că îți reamintești destul de bine, că eu ți-am fost un bun, sincer și încurajator tovarăș, în tot drumul vieții tale acesteia vremelnice, în felurite împrejurări, greutăți și primejdii, te-am încurajat, împuternicit, mângâiat și înveselit. Acum, când ai ajuns la capătul acestei vieți, eu mi-am încheiat slujba mea. În viața și lumea veșnică, în care intri, nu mai este – ca pe pământ – nici o umbră, îndoială, strâmtorare, durere. . . nimic din cele ce aici provoacă necazuri, primejdii și supinuri. Acolo pentru tine va fi lumina și bucurie nesfârșită. Adio!

Îndată după acești doi prieteni mi-a sosit și al treilea prieten iubit „Dragostea”, care, cu fața strălucind de veselie curată, mi-a zis: „Eu aici pe pământ, ți-am înfrumusețat viața ta în toate zilele. Ți-am adus bucurie chiar și în mijlocul viforului ispitelor și feluritelor primejdii, atunci când inima ta sângera de durere și ochii tăi vărsau pâraie de lacrimi. Noi ne-am cunoscut și ajutat din ce în ce mai de aproape și mai mult. Acestea toate însă au fost numai un început, o pregătire pentru veșnicie. Acolo sus, în ceruri, voi fi cu tine pururea. Atât aici pe pământ, cât și dincolo în veșnicie, nu poți să fii fericit, decât numai când ești însoțit de mine. Eu sunt cea mai iubită fiică a lui Dumnezeu. De acum suntem pentru totdeauna împreună și unul al altuia. Eu te însoțesc și în veșnicie. Fii pe pace. . .”.

Acestea zicând bătrânul dreptcredincios creștin, fața i-a strălucit ca soarele și îndată a trecut din moarte la viață și de pe pământ la cer.⁴

„Acum – adeverește Sf. Ap. Pavel – rămân acestea trei: Credința, Nădejdea și Dragostea; dar cea mai mare dintre ele este Dragostea”.⁵

Pentru edificarea credincioșilor, binele obștească și slava lui Dumnezeu, vom arăta pe rând, fiecare din aceste trei virtuți creștinești în lumina Dumnezeieștilor Scripturi.

„Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu noi toți. Amin”.

Cel mai mic între lereii-Monahi
Nicodim Măndiță
Preot-Călugăr

⁴ Ioan 5, 24, 26; 3, 16-18; 6, 40, 47; 8, 51; 20, 31; 1 Ioan 3, 14.

⁵ 1 Cor. 13, 13.

Capitolul 1

Credința în lumina Dumnezeieștilor Scripturi

1. Credința în Dumnezeu

a) Credința face prezente pe cele așteptate: „Noi nu ne uităm la lucrurile care se văd; ci la cele ce nu se văd. Lucrurile, care se văd sunt trecătoare, pe când cele ce nu se văd sunt veșnice. Știm, într-adevăr, că, dacă se desface casa pământeană a cortului nostru trupesc, avem o clădire în cer de la Dumnezeu, o casă, care nu este făcută de mână; ci este o casă veșnică. Și gemem în cortul acesta, plini de dorința să ne îmbrăcăm peste el (ca fierul sau cărbunele negru cu foc) cu locașul nostru ceresc, negreșit dacă atunci când vom fi îmbrăcați, nu vom fi găsiți dezbrăcați de el. Chiar în cortul acesta deci, gemem apăsăți; nu că dorim să fim dezbrăcați de trupul acesta; ci să fim îmbrăcați cu trupul celălalt peste acesta, pentru ca ce este muritor în noi, să fie înghițit de viață. Cel ce ne-a făcut, pentru aceasta este Dumnezeu, Care ne-a dat arvuna Duhului. Așadar, noi întotdeauna suntem plini de încredere; căci știm că, dacă suntem acasă în trup, pribegim departe de Domnul, pentru că umblăm prin credință nu prin vedere...”⁶

b) Credința este poruncită. „Încredeți-vă în Domnul Dumnezeuul vostru și veți fi întăriți; încredeți-vă în cuvintele Proorocilor Lui și veți izbuti“ (2 Par. 20, 20). „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie... Aveți credință în Dumnezeu... Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți întru Care a trimis Acela... până când aveți lumina credeți în Lumină... Credeți întru Dumnezeu și întru Mine credeți... Aceasta este porunca Lui; ca să credem întru numele lui Iisus Hristos, Fiul Lui, și să iubim unul pe altul, precum ne-a dat nouă poruncă...”⁷

„Trecând Iisus de acolo au mers după Dânsul doi orbi strigând și grăind: miluiește-ne pe noi, Fiul lui David! Iar după ce au mers în casă, au venit la Dânsul orbii și le-au grăit lor Iisus: „Credeți că pot să fac Eu aceasta?“ Grăit-au Lui: Așa, Doamne! Atunci S-a atins de ochii lor, grăind: După credința voastră, fie vouă! Și s-au deschis ochii lor. Și le-a poruncit lor Iisus grăind: Vedeți, nimeni să nu știe. Iar ei ieșind, L-au vestit pe Dânsul în tot pământul acela. Iar ieșind ei, iată, au adus la

⁶ 2 Cor. 4, 18; 5, 1-7; Evr. 11 cu toate paralelele lui.

⁷ Mc. 1, 15; 11, 22; Ioan 6, 29; 12, 36; 14, 1; 1 Ioan 3, 23.

Dânsul pe un om mut, îndrăcit. Și scoțându-se dracul, a grăit mutul, și s-au mirat noroadele, grăind, că niciodată nu s-a arătat așa întru Israil. Iar Fariseii, grăiau: Cu domnul dracilor scoate pe draci⁸.

2. Obiectul credinței: Sfânta Treime, Sfintele Scripturi și făgăduințele

a) **Dumnezeu Tatăl:** „Fără credință nu este cu putință a bine plăcea lui Dumnezeu, că trebuie cel ce se apropie la Dumnezeu să creadă cum că este și celor ce-L caută pe Dânsul este dătător de plată... Cei ce printr-însul (Hristos) ați crezut întru Dumnezeu, Care L-a înviat pe El din morți și i-a dat Lui slavă, ca credința voastră și nădejdea să fie în Dumnezeu...⁹”

Dumnezeu este veșnic adică fără început și fără de sfârșit

Un necredincios cărturar, presa prin felurite glume și cuvinte jignitoare, pe niște dreptcredincioși creștini, susținând că cei ce cred în Dumnezeu sunt niște proști.

Trufașul, spoit cu oleacă de învățătură, își înalță glasul, zicând:

– Spuneți-mi dumneavoastră cine este Dumnezeu?

– Eu îți voi răspunde la acest cuvânt, a zis unul dintre țărani dreptcredincioși creștini, dar te rog pe d-ta să faci bine a număra.

Pretinsul învățat a început a număra, zicând:

– 1, 2, 3, 4...

– Te rog, oprește-te și începe numărătoarea cu numărul de dinaintea lui 1, a zis țăranul.

Necredinciosul oprindu-se din numărat, a zis:

– Asta este o cerință ne bună, pentru că înaintea numărului 1 nu mai există nici un alt număr.

– Ei bine, a răspuns credinciosul, acum, după ce ai recunoscut că înaintea numărului 1 nu mai este nici un alt număr, te rog să numeri de la unu înainte până vei ajunge cu numărătoarea până la ultimul număr.

– Nici aceasta nu se poate, pentru că numărătoarea n-are sfârșit, deci și aceasta este o ne bunie...

– Apoi bine, domnișorul, a zis credinciosul țăran, d-ta care te pretinzi învățat, nevoie mare, și nu afli alt număr înaintea lui 1, și nici ultimul număr al numărătoarei, apoi cum îndrăznești a vorbi contra lui Dumnezeu, Care a fost mai înainte de a fi lumea, fără început și fără de sfârșit? El este Făcătorul tuturor lumilor, pe care noi le cunoaștem din vedere, din citirea cărților, și ale altor lumi pe care

⁸ Mt. 9, 27-34; 8, 1-17; 17.

⁹ Evr. 11, 6; 1 Petru 1, 21; Comp. Evr. 6, 1; 2 Par. 20, 20; Mc. 11, 22; Ioan 14, 1; 1 Tes. 1, 8.

mintea oamenilor de azi nu le vede, nici nu le cunoaște. El este Ființa Atotcreatoare și nemărginită; iar noi suntem doar numai niște ființe mici și mărginite. Așadar, este lucru firesc, că ființele mici și mărginite nu pot cuprinde Ființa mare, universală și nemărginită. Dar trebuie să ne între în cap, domnișorule, că este o mare nebunie a grăi cineva contra existenței lui Dumnezeu, Care singur S-a mărturisit pe Sine, zicând: „*Eu sunt Cela ce sunt... Eu sunt Alfa și Omega, începutul și Sfârșitul – zice Domnul – Cel ce este, Cel ce era și Cel ce vine, Atotțitorul*“.¹⁰ Dumnezeu e veșnic, fără început și fără de sfârșit.

Necredinciosul auzind răspunsul hotărât al credincioșilor, s-a umilit, a cedat și mai pe urmă a devenit cel mai bun credincios creștin.

Mintea omenească oricât ar fi ea de mare și luminată nu poate cuprinde pe Dumnezeu, căci el este nemărginit

Mai înainte de nașterea Mântuitorului era în Sicilia un domnitor cu numele Hieron. Acesta avea la curtea sa o mulțime de înțelepți, printre care cel mai vestit era un oarecare Simonide.

Odată Hieron îl chemă pe acesta și îi zise:

– Simonide, multe îndatoriri mi-ai făcut tu mie! Ori cu ce nedumerire am alergat la tine, tu întotdeauna mi-ai dat sfaturi înțelepte și mi-ai limpezit toate. Deci încordează-ți mintea și cu înțelepciunea care o ai lămurește-mă, ce este Dumnezeu?

– Grea întrebare mi-ai pus, măria ta, – zise Simonide. La ea nu se poate răspunde îndată. Îngăduie-mi trei zile să mă gândesc.

– Bine, se învoi Hieron.

Trecură două zile. Simonide veni la domnitor. Hieron așteaptă cu nerăbdare lămurirea. Dar înțeleptul, în loc de răspuns, mai cere patru zile de gândire:

– Grea întrebare, zise Simonide.

– Știu că e grea, răspunse Hieron. De aceea ți-am și pus-o ție, că e ghicitură adâncă. De era mai ușoară, aș fi cerut să o dezlege altul... Mergi și te gândește!

Trecură și aceste patru zile. Simonide cere din nou amânare.

– Mai îngăduie-mi încă opt zile, măria Ta!

Hieron încreți din sprâncene.

– Tu glumești, Simonide! zise el. Ai cerut două zile, apoi patru: acum ceri opt. După aceasta de bunăseamă ai să ceri 16, după aceea 32. Dar când aduci tu răspunsul?

– Ai ghicit, măria ta, răspunse liniștit Simonide. Dacă treceau cele opt zile, eu aveam să cer 16, apoi 32 și mai departe 64, și așa mai încolo, mereu de două ori mai mult. Iar în ce privește răspunsul, apoi eu ți l-am și dat.

¹⁰ Ieș. 3, 14; Apc. 1, 8; 22, 13; Is. 41, 4.

– Cum mi l-ai dat? Întrebă mirat Hieron. Tu până acuma nu mi-ai spus nimic despre Dumnezeu, ci numai că ai tot cerut mereu soroace noi.

– Apoi iată, tocmai acesta e răspunsul meu, zise Simonide. Întrebarea măriei tale depășește puterile oricărui înțelept. Cu cât te gândești mai mult la ea, cu atât pricepi mai puțin, și se cer mereu multe zile de cugetare. Întrebarea aceasta e ca un munte. Când te uiți de departe nu se pare așa mare; dar cu cât te apropii mai mult de el, cu atât se înalță și crește, și tu te simți înaintea lui tot mai mic, mai neînsemnat și de nimica! Și apoi, dacă un munte nu-l poți apuca și cuprinde cu mâna, atunci voiești, măria ta, să cuprinzi cu mintea pe Acela, Care a făcut muntele și pe om și toată lumea aceasta?

Atunci a priceput Hieron cuvintele lui Simonide, și ridicând smerit ochii spre cer, a zis:

– Da, Dumnezeu e neajuns și necuprins de minte.

+++

Cunoscutul scriitor bisericesc, Fericitul Augustin, istorisește despre sine o întâmplare asemănătoare. El a scris multe cărți pentru lămurirea credinței și vieții creștine, și își puse în gând să scrie și o carte despre Dumnezeu. Se și apucă de lucru. Dis-de-dimineată se așeză la masa de lucru. Scrise titlul cărții: „Despre Dumnezeu“, și începu să se gândească, cum să lămurească mai bine oamenilor ce este Dumnezeu. Se gândi el mult și bine, își încordă mintea, dar nu ieșea nimic. În cele din urmă, Augustin obosi, gândindu-se. Începu să-l doară capul. Atunci ieși pe malul mării să se recreeze.

Pe când mergea el pe nisipul moale și se gândea la planul său, deodată i se înfățișă următoarea priveliște: un copilaș făcuse pe mal o gropiță în nisip și căra, cu un ciob de oală, apă din mare și turna în gropiță.

– Ce faci tu aicea, dragul meu copilaș? Întrebă Augustin mirat.

– Iată, am făcut o gropiță și vreau să car aicea toată apa din mare, răspunse copilul, continuându-și lucrul său.

Augustin zâmbi și trecu înaintea, zicându-și:

– Ce naivi sunt copiii! Cât de puțin pricep ei lucrurile? Iată, de pildă, copilul acesta crede că poate să care, cu un ciob de oală, toată apa din mare în gropița lui, micuță cât un pumn.

Gândurile lui Augustin reveniră apoi la planurile lui. Dar de data aceasta îi veni în minte următoarea cugetare:

– Oare nu sunt și eu tot un copil la fel cu acesta? Eu, cu mintea mea cea slabă, vreau să apuc și să dau altora lămurită toată esența Ființei celei nemărginite a lui Dumnezeu. Omului celui mic nu-i este dat să-L cuprindă pe nemărginitul

Dumnezeu; pentru el e destul, ca să se plece înaintea Celui Prea Înalt, să se lase în voia Lui și să se silească a cunoaște acea voie și a o împlini în viață...¹¹

b) Domnul Iisus Hristos: „*Amin, amin, grăiesc vouă: cela ce ascultă cuvintele Mele și crede Celui ce M-a trimis pe mine, are viață veșnică și la judecată nu va veni; ci s-a mutat din moarte în viață... Acestea s-au scris ca să credeți că Iisus este Hristos, Fiul lui Dumnezeu și crezând viață să aveți întru numele Lui...*”¹²

Pățimirea Sfântului Timotei Citețul și a soției sale Mavra

În vremea persecuțiilor, creștinii erau căutați spre muncire, și aduși spre cercetare la Adrian, ighemonul din Olvaida, pus de Dioclețian păgânul, împăratul Romei. Atunci au adus la acela pe un bărbat pe nume Timotei, cititor bisericesc, din satul Pirapeli, tânăr de ani, care nu de mult se însoțise cu o fecioară anume Mavra, iar după douăzeci de zile de la nuntă a fost prins de păgâni, ca creștin. Văzându-l ighemonul Adrian l-a întrebat:

– Cine ești tu? Și din ce rânduială faci parte? iar Timotei a răspuns:

– Sunt creștin, cititor al Bisericii lui Dumnezeu.

Zis-a ighemonul către dânsul:

– Oare numai tu singur nu ai auzit porunca împărătească, ce poruncește, că tot cel ce nu aduce jertfă zeilor va pieri rău?

Răspuns-a Timotei:

– Duhul lui Iisus Hristos petrece în mine; și pentru aceea nu voi aduce jertfe zeilor voștri.

Zis-a ighemonul:

– Dă-mi mie cărțile tale, ca să înțeleg puterea lor?

Răspuns-a Timotei:

– Nebunule și necunoscătorule desăvârșit, cine din oameni își dă la moarte pe fii săi? Oare nu știi că, aceste cărți scrise de mine sunt fii mei, și când le citesc pe acestea, pentru Dumnezeu, îngerii Lui stau împrejurul meu?

Zis-a ighemonul:

– Nici zeilor nu jertfești, nici cărțile nu voiești să-mi arăți; deci caută ca să nu-ți fie spre pedeapsă, o îndrăzneală ca aceasta.

Sfântul Timotei a răspuns:

– Nu voi jertfi și nici cărțile nu voi arăta păgânilor, pentru că sunt creștin.

Atunci mâniindu-se ighemonul, a poruncit ca să aducă două fiare ascuțite, în chip de țepi, înroșite în foc, și să le bage în amândouă urechile Mucenicului.

¹¹ Din *Dumnezeu și Dreptatea Lui*, o. c. pg. 7-11.

¹² Ioan 5, 24; 20, 31; 6, 29; 14, 1; 17, 8; F. Ap. 16, 31; 19, 4; 20, 21; Gal. 2, 16; Filip. 3, 9; Cols. 1, 4; 2, 5; Filim. 1, 5; 1 Petru 1, 8; 1 Ioan 3, 23; 5, 13; Apc. 14, 12.

Îndată de aceea durere cumplită, i-au curs amândouă luminile ochilor, și i-au zis slujitorii, mucenicului:

– Iată, de vreme ce nu voiești să jertfești, ți-ai pierdut ochii.

Răspuns-a Sfântul Timotei:

– Ochii trupului meu, cei ce au văzut multe lucruri necuviincioase, orbirea aceasta au pățimit-o acum, iar ochii mântuirii, Domnul meu Iisus Hristos, îmi luminează sufletul.

Auzind ighemonul acestea, a poruncit ca, legându-i mâinile înapoi, să-i bage un lemn între dinți, apoi să-l spânzure cu capul în jos, legându-i o piatră grea de grumaz. Când slujitorii începeau să facă aceasta mucenicului, el căutând spre cer a zis:

– Este Dumnezeu în cer și puternic a mă izbăvi pe mine din aceste munci.

Grele au fost muncile Sfântului Timotei. Iar slujitorii sfătuiau pe ighemon, ca să se sârguiască, mai vârtos cu milă decât cu muncire, să-l plece spre voia sa, și i-au spus lui că Timotei este mire, deoarece nu are mai mult de douăzeci de zile de când a făcut nunta, și mireasa lui este foarte tânără.

Îndată ighemonul a poruncit, ca să o aducă și pe ea înaintea sa, și a zis către dânsa:

– Cum îți este numele?

Ea a răspuns:

– Mă numesc Mavra.

Zis-a ighemonul:

– Îmi este jale de nenorocirea ta, că ești tânără și vei rămâne văduvă; deci, îți poruncesc, ca să te împodobești cu podoabe frumoase, să-ți împletești părul, să te îmbraci cu haine frumoase, și mergând la bărbatul tău să-l sfătuiești ca să aducă jertfă zeilor, pentru ca să nu fii cu adevărat văduvă așa de tânără; iar dacă îl vei îndupleca, vei lua de la noi multe daruri, aur și argint.

Deci Mavra a făcut precum i-a poruncit ighemonul: S-a înfrumusețat cu podoabele și cu hainele sale, și mergând la bărbatul său, l-a rugat mult, ca să facă după voia ighemonului și să se izbăvească pe sine de niște munci ca acestea. Iar el nu putea să-i răspundă, având căluș băgat în gură, care ținându-i-o deschisă, nu putea ca s-o împreune și să grăiască ceva. Întorcându-se Mavra la ighemon l-a rugat, ca să poruncească să ia călușul din gura Mucenicului, ca să poată vorbi cu dânsa. Și îndată a poruncit ighemonul, ca să-i scoată acel căluș. Mergând Mavra la Sfântul Timotei a stat aproape de el și mirosind Mucenicul miros din hainele Mavrei fiind stropite cu arome mirositoare, a strigat:

– Unde este tatăl meu, Preotul Picolpos.

Iar tatăl lui, care sta nu departe de popor, privea la pătimirea fiului său, s-a apropiat de dânsul și a zis:

– Ce voiești, fericitul meu fiu?

Răspuns-a Timotei:

– Te rog pe tine tată, să-mi faci un lucru bun, adică: luând oarecare petice să-mi acoperi fața ca să nu miros mirosuri vătămătoare de suflet și care ies din hainele femeiești, pentru că acest miros este moarte, ce duce pe oameni la pierzare și le gătește gheena. Aceste mirosuri de aromate sunt ale poftirii, ajutoare diavolului, vrăjmașe Sfinților și urâciune dreptilor.

După ce a tăcut Sfântul, Mavra a zis către dânsul:

– Iubite Timotei, pentru ce mă defăimezi așa, eu care mai înainte nu te-am supărat cu nimic pe tine? Abia sunt douăzeci de zile de când ne-am luat, și încă nu-mi știi obiceiurile mele; nici eu n-am cunoscut toate locurile casei tale. Atât de departe sunt de prihana cea părută, încât n-am schimbat cu altcineva vreun cuvânt și nici la masă cu cineva n-am stătut; iar acum plâng, văzându-te pe tine în munci, și mă doare inima pentru tine. Fiind nevinovat, pătimești unele ca acestea, iar aceste pătimiri ale tale îmi rănesc cu durere sufletul meu, că mă lași văduvă așa de tânără. Au doară te-ai îndatorat mult și neavând cu ce să te răscumperi de datorie, de bună voie te-ai dat la moarte supărându-te de datornici? Dacă este așa să vindem hainele noastre cele de mare preț și să plătim acea datorie; iar dacă pentru dajdia poporului ești ținut într-această primejdie, și nu ai cu ce plăti, iată înaintea ta sunt toate podoabele de nuntă, aurul și îmbrăcămintea de mireasă, vinde-le și să plătești dajdia împărătească.

După niște cuvinte ca acestea ale ei, a zis Sfântul Timotei către dânsa:

– Mavro, sora mea, când te-am văzut pe tine, cu ochii cei sufletești, ieșind din casă, am văzut pe diavolul mergând la dreapta ta, și avea în mână o cheie cu care întorcea inima ta înapoi la lume.

Zis-a Mavra:

– Fratele meu, Timotei, eu pe tine te caut și după aceasta când te voi căuta, unde te voi afla și dacă va veni Sâmbăta sau Duminica, cine va citi cărțile tale?

Zis-a Sfântul Timotei către dânsa:

– O, Mavro, lasă cele de puțină vreme și deșarte ale acestei lumi și vino împreună cu mine la această frumoasă nevoieță, pentru care ne vom învrednici, a lua cununi de la Mântuitorul nostru Dumnezeu și ne va ierta toate păcatele noastre, celor ce de bună voie ne dăm la moarte pentru Dânsul.

Mavra a zis:

– Când veneam la tine inima mea era plină de lumească împătımire, iar după ce ai început a vorbi cu mine, Duhul lui Dumnezeu a intrat în mine, deci să știi, o, prea iubitul meu frate, că și eu tot acelea le doresc, pe care tu le-ai iubit.

Grăit-a către dânsa Sfântul Timotei:

– Dacă grăiești adevărul, du-te de ceartă pe ighemon pentru păgânătatea lui.

Iar Mavra a răspuns:

– Mă tem, fratele meu, ca nu cumva să mă înfricoșez, văzând mulțimea muncilor și pe ighemon mâniindu-se, și nu voi putea suferi, fiind prea tânără, numai de șaptesprezece ani.

Zis-a către dânsa Sfântul Timotei:

– Nădăjduiește spre Domnul nostru Iisus Hristos și-ți vor fi muncile ca untdelemnul vărsat pe trupul tău, și ca un duh de rouă în oasele tale, ușurându-ți toate durerile.

După aceea a început Mucenicul a se ruga lui Dumnezeu pentru dânsa, astfel:

– Dumnezeule a toate darurile cele bune, Cela ce ai dat ajutor în foc celor trei tineri și ai izbăvit pe Daniil din gurile leilor, Proorocului prin Prooroc i-ai trimes hrană, ai întărit pe Avacum în ducerea prânzului, și nu numai în robie I-ai ajutat, ci și în groapa leilor, și în cuptorul cel de foc și ai mântuit pe cei ce nădăjduiau spre tine, în mărturia iubirii Tale de oameni, prin care din cei robiți ai făcut Prooroci și Mucenici. Caută, Doamne, și acum spre roaba ta Mavra, Cella ce ne-ai împreunat pe noi în însoțire, fă-ne nedespărțiți pe noi în această nevoință, și să nu fim osebiți din ceata Sfinților Tăi Mucenici; ci ne dă nouă ca pentru Tine, să suferim muncile și moartea cu bărbăție și să se rușineze potrivnicii, neputând a ne despărți pe noi de la întocmirea cea cu un suflet, pe care o avem în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, se cuvine slava în veci, Amin!

Așa rugându-se Sfântul Timotei pentru soția sa Mavra, care pornindu-se cu Duhul Sfânt, a mers la ighemon, și stând înaintea lui a zis:

– O, necuratule ighemon, argint și aur te-ai făgăduit să-mi dai, vrând să pogori sufletul meu în pierzare, pentru că nimic mai mult nu dorește inima ta, fără numai suflete omenești, cărora dăruindu-le aur să le omori, dar cu amăgirile tale nu mă vei birui pe mine, căci îmbrăcându-mă în armele Domnului meu Iisus Hristos, am stat înaintea ta.

Iar ighemonul Arian a zis către ai săi:

– Oare nu v-am spus mai dinainte de Timotei că este vrăjitor; iată a fermecat și pe femeia sa, ca împreună cu dânsa să se împotrivescă nouă.

Apoi a zis către Mavra:

– Oare și tu ți-ai ales mai bine moartea decât viața? Caută de vezi, că te lipsești de această dulce viață prin muncile cele amare; au doară văzând mai înainte moartea bărbatului tău și gândindu-te la văduvia ta, ți-ai ales ca să mori împreună cu dânsul? Nu te tulbura că vei fi văduvă, că te voi mărita cu un sutaș din cei mai bogați ai mei, ca să te desfătezi cu dânsul din dulcele vieții acesteia și să te veselești având bărbat de neam mai bun ca cel dintâi.

Răspuns-a fericita Mavra:

– De toate deșertăciunile lumești lepădându-mă, n-am trebuință de sutașul tău; și îți spun adevărul că m-am însoțit cu Mirele ceresc Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, spre Care nădăjduiesc fără îndoială; iată cu inimă vitează am stat înaintea ta, netemându-mă de nedreapta ta judecată.

Mâniindu-se ighemonul, a poruncit ca să-i smulgă tot părul capului ei. Apoi a zis:

– Iată părul tău este smuls, deci, te sfătuiesc, ca să jertfești zeilor, pentru ca să nu mai suferi și alte munci grele ce te așteaptă.

Răspuns-a Mavra:

– O, ighemoane, acum știu, că Hristos al meu m-a primit ne mai pomenindu-mi păcatul meu, cel făcut din neștiință, că ascultându-ți sfatul tău cel viclean, mi-am împodobit părul spre amăgirea fericitului meu bărbat. Bine ai făcut smulgându-mi părul acesta, că prin smulgerea lui s-a ridicat acel mare păcat de la mine, ca să nu fiu eu, cu podoaba părului, sminteală poporului, cel ce stă împrejur și se uită la această priveliște.

Auzind ighemonul acest răspuns al ei, s-a mâniat și a poruncit ca să-i taie degetele de la mâini și să le arunce departe. Iar Sfânta Mavra a zis:

– Și cu aceasta îmi faci un bine, luându-mi degetele cu care puneam asupra-mi înșelătoarele împodobiri. Să știi dar că nu cunoști acelea ce mi le faci mie; căci iată, un al doilea păcat al meu, ai făcut a se lua de la mine prin tăierea degetelor; drept aceea cu veselie stau înaintea ta, fiind gata la toate muncile poruncite de tine.

Ighemonul se miră de această răbdare a ei. Iar Prezbiterul, tatăl lui Timotei, stând acolo în priveliștea poporului, aproape de Mavra și privind la nevoița ei, a zis încet către dânsa:

– O, Mavro, buna mea fiică, cum ai răbdat tăierea degetelor tale?

Răspuns-a lui Sfânta Mavra:

– Precum vezi, Părinte, pe un om într-o grădină smulgând din rădăcină verdeturile și lepădându-le, tot astfel și eu priveam spre tăierea și lepădarea degetelor mele, și nu simțeam nici o durere.

Iar Arian ighemonul a poruncit la doisprezece ostași, ca să umple o căldare mare cu apă, să o fiarbă și să arunce într-însa pe Sfânta Mavra. După ce a fiert apa în destul, încât clocotea ca un tunet, a aruncat într-însa pe Sfânta, care sta în mijloc nevătămată. Și grația Sfânta către ighemon:

– Iarăși îți mulțumesc că ai poruncit, ca să mă spăl și să mă curăț de păcatele mele cele făcute în lume, ca, cu inimă curată să mă apropii la Dumnezeu meu și să primesc cununa vieții; pentru că cele ce le pățimesc de la tine, îmi sunt spre mântuire la Hristos Domnul meu. Însă bine ai grăit de m-ai aruncat în această căldare, nefiind încă fiartă, pentru că apa dintr-însa este foarte rece, și nici nu simt căldură, precum nici pe celelalte munci nu le-am simțit.

Și mâniindu-se ighemonul foarte, a început a gândi: că ostașii având milă de femeia aceea, a vărsat afară apa cea fiartă și au turnat în locul ei apă rece, vrând ca astfel să păzească pe Mavra vie, și s-o aibă spre pofta lor trupească. Deci, sărind de pe scaunul său, a alergat la căldare vrând să știe; oare cu adevărat este rece apa din căldare? Și apropiindu-se a zis către Sfânta:

– Toarnă-mi mie puțină apă pe mâini, ca să știu dacă este rece.

Sfânta i-a zis:

– Ea este atât de rece încât nici căldura ei n-o simt; iar de nu ai cu ce să înfierbânți mai mult căldarea, apoi trimite la tatăl meu care-ți va da un braț de lemne, ca să aprinzi focul sub căldare, căci este lucrător de lemn.

Iar acestea le zicea Sfânta ocărând pe ighemon. Deci i-a turnat pe mâini apă fiartă din căldare, și îndată de fierbințeala cea mare atâta i s-au ars mâinile, încât și pielea i s-a zbârcit, răcnind foarte de durere și cu mirare a strigat, zicând:

– Bine este cuvântat Domnul Dumnezeu Mavrei, că nu este altul afara de Acela, în care se slăvește aceasta.

Acestea zicând a poruncit să libereze pe Sfânta. Dar mai înainte ca ea să fie liberă de judecată și de muncă, diavolul iarăși a intrat în inima ighemonului și-l îndemna să se împotrivească celeia ce cu știință curată avea credința cea bună către Dumnezeu. Deci, chemând pe Mucenița i-a zis:

– Încetează, Mavro, de a nădăjdui spre Hristos și jertfește zeilor.

Sfânta a răspuns:

– Nu voi jertfi idolilor, pentru că am pe Domnul, Cel ce mă apără pe mine.

Zis-a ighemonul:

– Gura ta o voi umple cu cărbuni aprinși, de nu vei jertfi.

Sfânta a răspuns:

– Nu înțelegei acelea ce le faci în nebunia ta, că poruncești să-mi umple gura cu cărbuni aprinși, ca să mă curățesc cu totul de păcatele cele făcute cu limba și cu gura. Că și Domnul meu când lui Isaia Proorocul, i-a arătat slava Sa și l-a făcut pe el să poată auzi cântările îngerești, și fiindcă era încă în păcate, vrând să-l curățească, a trimis la el pe unul din Serafimi, având în mâini un cărbune aprins, pe care îl luase cu cleștele din Altar, și a atins cu cărbunele buzele Proorocului, zicând: „Iată s-a atins acesta de buzele tale și va șterge fărădelegile tale, iar păcatele tale le va curăți“. Și dacă Proorocul cu un cărbune a câștigat iertare de păcate, apoi, mă rog ție, ca nu numai gura s-o umpli de cărbuni aprinși, ci și fața, capul și peste tot trupul să pui cărbuni aprinși și să-l arzi, ca să fiu bună mirosire a lui Hristos și Dumnezeu, cel care a curățit altă dată păcatele Proorocului, Acela să le curățească și pe ale mele.

Niște cuvinte ca acestea auzindu-le ighemonul, s-a spăimântat și totodată s-a aprins de mânie, și a poruncit să aducă o făclie, plină de pucioasă și de smoolă,

ca să ardă pe Muceniță. Iar poporul care sta împrejur și privea, a strigat cu glas mare către ighemon, zicând:

– Până când vei scorni noi munci asupra acestei tinere fecioare? Încetează de acum, de a te mânia, ighemoane, căci ne mirăm foarte de răbdarea ei.

Iar Sfânta Mavra întorcându-se către popor, a zis:

– Fiecare din voi să-și caute de lucrurile sale; bărbații să se îngrijească de lucrurile cele bărbătești, iar femeile să facă lucrurile lor cu curăție și cu blân-dețe. Deci pentru mine nimeni să nu se îngrijească, pentru că eu n-am trebuință de nici un sprijin sau ajutor de la voi, căci Dumnezeu spre care nădăjduiesc, este sprijinitorul meu.

Astfel grăind Sfânta, ighemonul a poruncit, ca să-i ardă trupul ei, cu acea făclie. Iar Sfânta căutând spre făclie a zis către ighemon astfel:

– Ca și cum n-ai fi ispitit cu cele dintâi munci și acum ți se pare că mă vei înfricoșa cu această proastă făclie? Au doară nu era mai mare și mai înfricoșată căldarea care fierbea, în care am fost afundată toată și nu m-am vătămat, ca și cum ar fi fost apă rece? Tu singur ești martorul meu, când ți s-au opărit mâinile tale, iar eu nu m-am vătămat câtuși de puțin și acum să mă tem de o făclie ca aceasta? De voiești, o, ighemoane, apoi un cuptor întreg să aprinzi și să mă arunci în el și atunci vei vedea puterea Hristosului meu, a Căruia roabă sunt; pentru că nu mă va lăsa Dumnezeu, care m-a chemat la nevoița aceasta, prin fericitul meu bărbat Timotei; iar făclia pe care o apropii de trupul meu, este ca o rouă, care se coboară de dimineața din cer pe pământ și face a odrăslii pomii și a aduce roade.

Ighemonul fiind biruit de răspunsurile Sfintei Mucenițe, arătate chiar prin fapte, și neputând să afle munci mai grele asupra ei, s-a mâhnit foarte. Deci, a poruncit ca pe amândoi, pe Timotei și pe Mavra, să-i răstignească pe Cruci, punându-i pe ei drept, unul în fața celuilalt. Iar când se duceau la răstignire i-a întâmpinat pe ei maica Mavrei și apucând pe fiică a strigat, zicând:

– Fiica mea, Mavra, au astfel lași pe maica ta, care te caută pe tine? Cine va purta podoabele tale? Ale cui vor fi hainele cele de mult preț, argintul și aurul, dacă tu, fiica mea, nu vei fi între cei vii?

Răspuns-a Sfânta Mavra către maica sa zicând:

– Aurul și argintul piere, hainele le mănâncă moliile și frumusețea feței celei tinere, cu vremea îmbătrânește și se vestejește; iar cununa lui Iisus Hristos este nesticăcioasă în veci.

Maica sa nu mai putea să răspundă ceva împotriva cuvintelor Sfintei. Iar Mucenița smulgându-se din mâinile maicii sale, a mers spre Cruce, zicând către ea:

– Pentru ce mă tragi pe mine de la Cruce, nelăsându-mă ca să mă îndulcesc mai degrab de Domnul meu, în asemănarea morții Lui?

Atunci ostașii i-au răstignit pe ei, punându-i cu fața unul spre altul. Și au petrecut pe Cruce nouă zile, și nouă nopți, mângându-se și sfātuindu-se unul pe altul. Sfântul Timotei învăța pe soția sa până seara, iar Mavra sfātuia pe împreună pătimitorul său până dimineața. Și a zis fericita Mavra către Sfântul Timotei:

– Să nu ne dăm la somn, ca nu cândva venind Domnul nostru, să ne afle pe noi dormind și să se mânie asupra noastră; căci omul în casă nedormind, lumânarea care arde gonește năvălirea tâlharilor; iar stingând lumânarea, tâlharul cu înlesnire intră în casă și fură; deci, să nu dormim, ci să ne silim la rugăciuni, ca Domnul nostru încă să nu ne afle în neslăbită răbdare și așteptare a venirii lui, și vrăjmașul nu va îndrăzni ca să se apropie în taină și să ne facă ispită nouă care suntem pe Cruce.

Și iarăși după o vreme, Sfânta Mavra a zis către Sfântul Timotei:

– Deșteaptă-te, fratele meu, gonește somnul de la tine și priveghează, ca să afli cele văzute de mine; căci am văzut pe un om stând înaintea mea ca într-o uimire, având în mâinile sale un pahar plin cu lapte și miere, zicându-mi:

– Pe acesta primindu-l, să-l bei, iar eu am zis către dânsul:

– Tu cine ești?

Acela mi-a răspuns:

– Sunt îngerul lui Dumnezeu. Atunci am zis către dânsul:

– Să ne rugăm dar lui Dumnezeu! dar el mi-a zis:

– Eu milostivindu-mă, am venit spre tine, văzându-te flămândă și însetată și postind până la ceasul acesta.

Apoi iarăși am zis către dânsul:

– Cine te-a trimis pe tine la mine cu această milă netrebnică, și ce grijă porți de răbdarea și postirea mea? Nu știi oare că Dumnezeu pe cele cu neputință le dăruiește celor ce se roagă către Dânsul? Zicând acestea am început a mă ruga.

Pe când mă rugam, am văzut pe acel om, ce mi se arătase cu paharul, întorcându-și fața dinspre mine la apus și îndată am cunoscut că este nălucirea vrăjmașului, care și pe Cruce vrea să ne ispitească; și a pierit acea nălucire.

După aceea, a venit iarăși altul și mi se părea că m-a scos la un pârau pe care curgea lapte și miere și-mi zicea:

– Bea, iar eu am răspuns:

– Acum ți-am spus ție că nu voi bea apă, nici altă băutură pământescă, până nu voi bea paharul morții pentru Hristos Domnul meu, pe care el singur îl va da mie, prin mântuirea și nemurirea vieții celei veșnice.

Când am zis acestea omul cel care bea din râu, îndată a pierit împreună cu râul. După aceea, mi-a stat înaintea, un al treilea om, minunat la vedere și a căruia față strălucia ca soarele. Acela luându-mă de mână, m-a ridicat la cer, și mi-a

arătat un scaun împodobit, pe care erau puse haine albe și o coroană prea frumoasă, iar eu minunându-mă de acea frumusețe, am întrebat pe cel ce mă ducea:

– Ale cui sunt acestea, Doamne?

El mi-a răspuns:

– Acestea sunt răsplătirile nevoițelor tale, ție îți este gătit acest scaun, hainele și coroana.

Ridicându-mă apoi puțin mai sus, mi-a arătat un alt scaun asemenea împodobit, o haină albă și o coroană. Și am întrebat iarăși:

– Dar acestea ale cui sunt, Doamne?

Iar el mi-a răspuns:

– Acestea sunt ale bărbatului tău Timotei.

Și iarăși am îndrăznit a-l întreba:

– Pentru ce sunt departe scaunele unul de altul? și mi-a răspuns:

– Multă deosebire este între tine și între bărbatul tău; oare nu știi, că după sfătuirea lui ai intrat și tu în nevoița pătimitoare, și aceea este pricina încununării tale? Deci acum întoarce-te în trupul tău și mâine la ceasurile șase vor veni îngerii lui Dumnezeu, ca să ia sufletele voastre și să le înalțe la ceruri, însă fiți treji, ca să nu înceapă vrăjmașul a vă ispiti iarăși.

Vedeniile acestea le-a spus Sfânta Mavra fratelui său Timotei, cu care se mângâiau întru Domnul. Iar după ce a sosit a zecea zi și ceasul al șaselea, îngerul lui Dumnezeu a venit să ia sufletele Sfinților Mucenici. Și a zis Sfânta Mavra către poporul ce privea la pătimirea lor:

– Fraților și surorilor, aduceți-vă aminte, că am făcut cele omenești, viețuind cu oamenii. Și iarăși am săvârșit ale lui Dumnezeu, fiind robi ai Lui; iar acum primim cununile cele fără de moarte de la Domnul nostru Iisus Hristos; deci, făcând și voi cele ce sunt ale firii omenești, sârguiți-vă de-asemenea, ca să săvârșiți și cele care sunt plăcute lui Dumnezeu, pentru ca să câștigați iertare de păcate și să primiți cununi de la același Stăpân al nostru.

Zicând Sfânta Mavra acestea, îndată amândoi și-au dat sfintele lor suflete în mâinile lui Dumnezeu și așa și-au sfârșit mucenicia lor cu bună nevoiță, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.¹³

Petru Vameșul prin stăruința unui cerșetor a cunoscut bine pe Mântuitorul și din mare păcătos a devenit un creștin sfânt

În părțile Africii era un vameș anume Petru, foarte nemilostiv. El nici odată nu miluia pe săraci, de moarte nu vrea să-și aducă aminte, la Biserica lui Dumnezeu nu mergea și își închidea urechile la jalnicele cerșiri ale săracilor, care

¹³ V. Sf. 3 mai.

ii cereau milostenie. Bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel ce nu voiește moartea păcătosului; ci se îngrijește de mântuirea tuturor și cu judecățile care le știe, mântuiește pe fiecare, Acela, cu bunătatea Sa, și pe acest Petru l-a mântuit cu un chip minunat ca acesta.

Într-o vreme săracii și scăpătații șezând la drum, începură a lăuda casele milostivilor și a ruga pe Dumnezeu pentru dânșii;¹⁴ iar pe cei nemilostivi îi com-pătineau. Ei au ajuns cu cuvântul și până la acest Petru, că este foarte nemilostiv. Atunci au început a se întreba unii pe alții, oare luat-au careva din ei, cândva, vreo milostenie din casa lui Petru? După un timp de întrebări, au răspuns cu toții că n-au luat nici unul dintr-înșii milostenie de la el. Unul din săraci a zis:

– Ce-mi dați mie, că eu voi merge acuma și voi scoate milostenie de la dânsul?

Cuvântul acesta a plăcut la toți cerșetorii, și s-au prins între dânșii ca să se facă acest lucru.

Săracul ce se hotărâse să facă astfel, a plecat, și ajungând, s-a așezat la poarta casei lui Petru. Petru Vameșul ieșind din casă ducea un catâr încărcat cu pâine la masa boierului. Săracul cel cu prinsoarea, văzându-l, a început a cere milostenie, milogindu-se foarte mult; iar Petru neaflând nici o piatră, a apucat o pâine și plin de ciudă a aruncat cu ea în sărac, lovindu-l peste obraz. Apoi s-a dus la slujba lui. Săracul a luat pâinea și a mers la tovarășii săi, spunându-le că a luat pâinea chiar din mâna lui și a lădat pe Dumnezeu că Petru Vameșul a devenit milostiv.

După două zile s-a îmbolnăvit Petru Vameșul și s-a apropiat de moarte. În acel timp el s-a văzut pe sineși în vedenie, cercetându-se la oarecare judecată. Atunci el a văzut lucrurile lui punându-se în cumpănă, de o parte a cumpenei dreptății, stau niște arapi negri, foarte puturoși și mârșavi, iar de altă parte a cumpenei, stau niște bărbați luminați și foarte frumoși la chip. Arapii aceia, au adus toate lucrurile rele, pe care Petru Vameșul, din toată copilăria și tinerețea sa le făcu-se în toată viața și le-au pus pe ele în cumpănă. Bărbații cei de lumină purtători, n-au aflat din viața lui Petru lucruri sau fapte bune, pe care să le pună în cealaltă parte a cumpenei, care să contrabalanseze lucrurile rele aduse de draci și puse în cumpăna dreptății; ci stăteau întristați și nepricepându-se cum să salveze sufletul Vameșului, ziceau unul către altul:

– Noi vedem că n-avem nimic de pus aici! Unul dintre dânșii a zis:

– Cu adevărat noi n-avem nici o faptă bună aflată în viața acestui suflet, ca să o punem în cumpăna dreptății, fără numai o pâine, pe care a dat-o Domnului Hristos, mai-nainte cu două zile, însă și aceea fără de voie.

Ei au pus pâinea aceea de cealaltă parte a cumpenei și îndată a tras mai mult decât cea dintâi, în care puseseră dracii păcatele Vameșului. Bărbații luminați

¹⁴ Cei ce primesc milostenie, sunt datori a se ruga pentru cei ce îi miluiesc; iar cei ce se lenevesc, cad în păcat greu și rămân datori pentru ziua judecății.

văzând această minune a milostivirii lui Dumnezeu, s-au bucurat foarte mult și au zis Vameșului:

– Mergi, sărace Petre, și mai adaugă la pâinea aceasta, ca să nu te ia pe tine arapii cei urâți, să te ducă în munca cea veșnică pentru nemilostivirea ta.

Petru, venindu-și în sine, socotea cele ce văzuse și a cunoscut că nu e nălucire; ci era o adevărată vedenie. El a văzut, că în acea vedenie i se arătaseră toate păcatele făcute de el din cea mai fragedă tinerețe, pe care el acum le și uitase, și pe toate acele păcate ale lui, adunându-le arapii aceia, care îl îngroziseră cumplit, i le puseseră în cumpănă. Cugetând el cu de-amănuntul la cele ce văzuse, minunându-se zicea în sineși:

– Dacă o pâine pe care am aruncat-o în fața săracului, atâta mi-a ajutat mie, încât nu m-au luat pe mine dracii; cu cât mai vărtos milostenia cea multă, făcută cu blândețe și cu sârguință, va ajuta acelora care fără de cruceare își împart averea lor la săraci.

De atunci Petru a devenit foarte milostiv, încât nici singur pe sine n-a vrut să se cruțe.

Mergând odată la a sa vamă, l-a întâmpinat pe el un corăbier gol, care sărăcise din înecarea corăbiei. Acela căzând la picioarele lui cerea să-i dea o haină, ca să-și acopere goliciunea trupului său. Lui Petru, făcându-i-se milă de dânsul, îndată a dezbrăcat de pe sine haina cea mai bună și de mult preț, și i-a dat-o lui. Corăbierul rușinându-se a umbla îmbrăcat cu o haină ca aceea, a dat-o la un neguțator să o vândă. Pe când haina era expusă înaintea prăvăliei, s-a întâmplat că întorcându-se Petru de la vama sa, a văzut haina de la dânsul agățată acolo spre vânzare. Atunci el s-a mâhnit foarte mult de aceasta. Mergând acasă n-a mâncat nimic din cauza mâhnirii; ci a încurat ușa camerei sale, și ședea plângând și tânguindu-se.

Stând el așa, adânc mâhnit, cugeta în sine, zicând: „N-a primit Dumnezeu milostenia mea. N-am fost vrednic, ca să aibă săracul pomenirea mea“.

Așa mâhnindu-se cu jale și suspine, a adormit puțin. Atunci iată i s-a arătat un oarecare bărbat, foarte frumos la chip și strălucea mai mult de cât soarele. Bărbatul acela minunat avea o Cruce pe capul Său și era îmbrăcat în haina pe care el o dăduse corăbierului cel sărac. Petru l-a auzit pe El zicând:

– Ce plângi întristându-te foarte, Petre? Petru i-a răspuns:

– Cum să nu plâng, Stăpânul meu, când văd că pe cele ce eu le dau săracilor, dintru acelea care mi-ai dat mie; pe acelea ei iarăși le vând.

Atunci i-a zis lui Cel ce i se arătase:

– Oare cunoști haina aceasta pe care eu o port?

– Așa, Stăpâne, a răspuns vameșul, o cunosc că este haina mea, cu care am îmbrăcat pe corăbierul cel gol.

– Nu te mâhni dar, că iată, de când ai dat-o săracului, Eu am luat-o și o port, precum Mă vezi, și îți laud această bună schimbare a ta, că m-ai îmbrăcat pe Mine, în persoana celui pierit de frig... i-a zis lui Cel ce i se arătase.

Deșteptându-se Vameșul din somn, s-a mirat și a început a fericii pe cei săraci, zicând întru sine:

„Dacă săracii sunt Hristos; Viu este Domnul, că nu voi muri până ce voi fi și eu ca unul dintr-înșii“.

Deci îndată și-a împărțit toate averile sale la săraci, și pe robii i-a slobozit cu pace. Oprindu-și numai un rob, i-a zis lui:

– O taină vreau să-ți spun ție, pe care să o păzești și să mă ascuți. De nu mă vei asculta pe mine și de nu vei păzi așezământul meu; apoi să știi că la alte neamuri te voi vinde pe tine.

– Stăpâne, i-a răspuns lui robul, pe toate cele ce-mi vei porunci, dator sunt să le fac.

– Să mergem în Sfânta Cetate și să ne închinăm Mormântului celui făcător de viață a lui Hristos. Acolo să mă vinzi pe mine la cineva dintre creștini și prețul să-l dai la săraci; iar tu însuși să fii slobod, i-a zis lui Petru. Sluga lui mirându-se de acea nemaiauzită socoteală a stăpânului său, n-a voit să-l asculte și i-a zis:

– A merge cu tine, stăpâne, în Sfânta Cetate, dator sunt, ca o slugă a ta; iar a te vinde pe tine, stăpânul meu, să nu fie aceasta. Nu voi face aceasta nicidecum.

– De nu mă vei vinde pe mine, i-a zis Petru, apoi eu te voi vinde pe tine la alte nemuri, precum ți-am mai spus.

Sluga văzând gândul cel neschimbat al stăpânului său, l-a ascultat pe el, chiar și nevrând. Aflând pe un cunoscut al său, care era un om temător de Dumnezeu, argintar cu meșteșugul, anume Zoil, i-a zis:

– Ascultă-mă, frate Zoile, cumpără de la mine un rob bun. Argintarul i-a zis lui:

– Frate, să mă crezi că am sărăcit și nu am ce să dau pentru dânsul.

– Să iei bani împrumut de la cineva și să-l cumperi, că este foarte bun și te va binecuvânta Dumnezeu pentru dânsul, i-a zis sluga. Zoil crezând acestor cuvinte, a împrumutat de la un prieten al lui treizeci de galbeni, și a cumpărat cu ei pe Petru de la sluga lui, neștiind taina aceasta, cum că Petru este stăpân al slugii care-l vindea. Sluga luând prețul s-a dus la Constantinopol, nespunând la nimeni de ceea ce făcuse. Prețul acela l-a împărțit la săraci.

Din acel timp Petru slujea lui Zoil, lucrând la lucru cu care nu era obișnuit mai dinainte. Uneori făcea slujba bucătăriei, alteori curăța gunoii din casa lui Zoil; iar alteori săpa pământul din grădină, cu acestea și cu alte slujbe și pătimiri muncindu-și trupul său, se smerea pe sine peste măsură. Zoil văzând că, s-a binecuvântat casa lui pentru Petru, precum oarecând casa lui Pentefri pentru Iosif, și

bogăția i se înmulți-se, a iubit pe Petru, și se rușina de el văzându-i smerenia lui cea multă. Odată Zoil, i-a zis lui:

– Frate Petre, eu vreau să te slobozesc pe tine și de acum să te am ca pe un frate. Petru nu a voit ca să fie liber; ci voia ca să-i slujească lui ca un rob. De multe ori Petru se vedea batjocorit de celelalte slugi, uneori bătut și în multe feluri mârșnit; iar el pe toate le răbda în tăcere.

Într-o noapte Petru, a văzut în vis pe acel bărbat prea frumos în chip de Soare, care i se arătase și în Africa, purtând haina lui. Acela ținea treizeci de galbeni în mâinile Sale și a zis către dânsul:

– Să nu te mârșnești, frate Petre, că eu ți-am luat prețul tău; ci să rabzi până la vremea aceea în care vei fi cunoscut.

După câțiva ani, au mers din părțile Africii oarecari vânzători de argint la Sfintele Locuri, ca să se închine. Zoil, stăpânul lui Petru, i-a chemat în casa lui de oaspeți. Pe când se ospătau ei, au început oaspeții a cunoaște pe Petru și ziceau unul către altul:

– Ce bine mai seamănă omul acesta cu Petru Vameșul! Petru înțelegând cele ce se vorbeau de el, își ascundea față de dâșii, ca nu cu totul să fie cunoscut. Însă ei l-au cunoscut prea bine și au început a zice către cel ce îi chemase pe ei:

– Domnule Zoile, avem să-ți spunem un lucru, să știi că mare om ai în casă, care-ți slujește. Cu adevărat Petru este acesta, care avea mare putere în Africa; și pe mulți robi ai săi i-a slobozit. Deci plecând noi de aici către patria noastră, să ne dai voie să-l luăm pe el cu noi, că foarte s-a mârșnit boierul pentru dânsul și se mârșnește de dispariția lui.

Petru stând afară, a auzit aceste cuvinte ale lor, și punând pe pământ, blidul pe care îl ducea, a alergat la poarta curții, vrând să fugă. Portarul curții lui Zoil era mut și surd de la nașterea sa, care numai prin semne deschidea și închidea poarta. Grăbindu-se să iasă repede din curte, robul lui Dumnezeu Petru a zis mutului:

– Ție îți grăiesc; întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, deschide poarta degrabă! – atunci mutul a grăit:

– Așa, stăpâne, degrabă voi deschide, și îndată a deschis și a ieșit. Deci venind mutul la stăpânul său, înaintea tuturor a grăit și toți cei din casă s-au mirat când l-au auzit grăind.

Toți sculându-se de la masă, l-au căutat și au cercetat în toate părțile să-l găsească, dar nu l-au aflat, atunci zicea mutul către dâșii:

– Vedeți nu cumva a fugit, că mare rob a lui Dumnezeu este el! Când a venit el la poartă, mi-a zis așa: „Întru numele Domnului Iisus Hristos, ție îți zic: deschide-mi“ și am văzut din gura lui ca o văpaie de foc ieșind, care s-a atins de gura mea și am grăit.

Pornind toți au alergat în urma lui și nu l-au ajuns și pretutindenea cercând cu dinadinsul nu l-au mai aflat.

Atunci plângere mare au făcut pentru dânsul că nu l-au știut, și că un om ca acela este rob a lui Dumnezeu. Ei mirându-se mult de aceasta, au proslăvit pe Dumnezeu, Cel ce are mulți robi ai Săi. Petru, fugind de slava omenească, s-a ascuns prin locuri neștiute, până la mutarea sa cea către Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.¹⁵

c) Duhul Sfânt: „*Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor va da vouă, ca să rămână cu voi în veac, Duhul adevărului... Carele de la Tatăl purcede. Acela va mărturisi pentru Mine...*“¹⁶

„*Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Duhul Sfânt și aceștia trei una sunt...*“¹⁷

„*Roada Duhului este: Dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bună-tatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea poftelor...*“¹⁸

Duhul Sfânt se sălășluiește iarăși în păcătosul care se pocăiește în duh și în adevăr

Un frate s-a luptat de dracul curviei și s-a întâmplat de trecea el printr-un sat al Egiptului și a văzut o femeie frumoasă, care era fată al popii Elinilor. Și văzând-o s-a rănit spre dânsa; și mergând a zis tatălui ei:

– Dă mi-o pe ea de femeie“, iar el răspunzând, a zis lui:

– Nu pot să ți-o dau, de nu mă voi înștiința mai întâi de la dumnezeul meu, și mergând către dracul, l-a întrebat pe el zicând:

– Iată un monah a venit și cere pe fiica mea. Oare să o dau pe ea lui? – și a răspuns dracul:

– Întreabă-l pe el de se leapădă de Dumnezeu lui, de Botez și de cinul călugăresc.

Și întorcându-se popa al dracilor către fratele, i-a zis lui:

– Te lepezi de Dumnezeuul tău, de Botez și de cinul călugăresc? Iar el s-a fâgăduit. Și îndată a văzut că a ieșit din gura lui ca un porumbel și a zburat la cer. Deci s-a dus popa la drac și i-a spus:

– Iată, s-a fâgăduit. Atunci i-a zis lui dracul:

– Nu-i da lui pe fiica ta de femeie, că Dumnezeu lui nu s-a depărtat de la dânsul, ci încă îi ajută lui. Și venind iarăși acel spurcat popă, a zis fratelui:

– Nu pot să ți-o dau pe ea, că Dumnezeuul tău cu tine este și încă îți ajută ție.

¹⁵ Din prolog 20 ianuarie.

¹⁶ Ioan 14, 16, 26; 15, 26.

¹⁷ 1 Ioan 5, 7; Mt. 28, 19.

¹⁸ Gal. 5, 22.

Iar fratele auzind s-a umilit și a zis întru sine. „Dacă eu, ticălosul, de atâtea bunătăți învrednicindu-mă de la Dumnezeu, numai pentru bunătatea lui, m-am lepădat de Dânsul, de Botez și de cinul călugăresc, iar el îmi ajută mie și nu s-a depărtat de la mine, cum nu sunt eu dator să alerg la Dânsul și să nădăjduiesc la bunătatea Lui cea nemărginită?” Deci venindu-și în sine a ieși în pustie și mergând la un bătrân (Preot Duhovnic), i-a povestit (mărturisit) lui lucrul. Și i-a zis lui bătrânul:

– Șezi cu mine în peștera aceasta și postește trei săptămâni pereche, adică două zile și a treia zi dezleagă. Și mă voi ruga lui Dumnezeu și eu pentru tine. Și s-a ostenit bătrânul pentru fratele și a rugat pe Dumnezeu, zicând: „Mă rog, Doamne, dăruiește-mi mie sufletul acesta și primește pocăința lui”. Și l-a ascultat pe el Dumnezeu și după ce s-a împlinit o săptămână, a venit bătrânul la fratele și l-a întrebat pe el zicând:

– Văzut-ai ceva? iar el a răspuns:

– Da, am văzut porumbelul sus la înălțimea cerului în dreptul capului meu, și a zis lui bătrânul:

– Ia aminte de tine și roagă-te lui Dumnezeu cu dinadinsul. Și acestea zicând, s-a dus. Iar după ce a trecut și a doua săptămână, a mers iarăși bătrânul la fratele și l-a întrebat pe el, zicând:

– Văzut-ai ceva? iar el a zis:

– Am văzut porumbelul aproape de capul meu. Și poruncindu-i iarăși bătrânul să fie treaz și să se roage, s-a dus de la el. Apoi după ce s-a împlinit și săptămâna a treia, venind la el, bătrânul a zis:

– Nu cumva ai văzut ceva mai mult? iar el a răspuns:

– Am văzut porumbelul că a venit și a stătut deasupra capului meu și am întins mâna să-l prind, iar el a intrat în gura mea. Și auzind bătrânul, a mulțumit lui Dumnezeu și a zis fratelui:

– Iată, a primit Dumnezeu pocăința ta; de acum ia aminte de tine. Iar el a zis:

– Iată, de acum voi fi cu tine, Părinte, și nu mă voi despărți până la moarte. Și a petrecut după aceea fratele cu bătrânul nedespărțit.¹⁹

Duhul Sfânt ne călăuzește

Un pelerin pleacă să cerceteze Locurile Sfinte unde a învățat și a murit Domnul. După un timp de călătorie prielnică ajunsese într-un deșert fără oameni, unde rătăci. Gătindu-i-se merindea, căzu la pământ istovit de foame și de sete și își aștepta moartea.

Dar iată că se apropie de el un pustnic care îi dă de mâncare și băutură, apoi îl ridică și nu numai îl îndreaptă pe calea către țintă, dar îl și însoțește. Noi

¹⁹ Din *Pateric*, pg. 410-411, edit. 1930.

suntem acest pelerin în căutarea celor cerești. De câte ori nu ne abatem și noi de la calea cea dreaptă și rătăcim prin deșertul vieții păcătoase lumești, punându-ne sufletul în primejdie? Cât de dorit ne-ar fi atunci prietenul mântuitor și îngrijitor, care să ne călăuzească pe calea cea dreaptă, să ne sprijine scopul nostru! Un astfel de prieten ne este Duhul Sfânt, trimis de Iisus Apostolilor și creștinilor. El ne luminează, ne întărește, ne sfințește, sălășluindu-se întru noi!²⁰

d) Scrierile lui Moise: „De ați fi crezut lui Moise, ați fi crezut și Mie; că pentru Mine acela a scris. Dar dacă nu credeți celor scrise de el, cum veți crede cuvintele Mele?”²¹

Pilda săracului Lazăr și a bogatului nemilostiv

„Era un om oarecare bogat, și se îmbrăca în porfiră și în vison, veselindu-se în toate zilele luminat. Și era un sărac oarecare, anume Lazăr, care zăcea înaintea ușii lui plin de bube. Și poftea să se sature din sfărâmurile care cădeau din masa bogatului; ci și câinii venind lingeau bubele lui. Și a fost că a murit săracul și s-a dus de îngeri în sânul lui Avraam, și a murit și bogatul și s-a îngropat. Și în iad ridicându-și ochii săi, fiind în munci, vede pe Avraam și de departe pe Lazăr în sânurile lui. Și el strigând, a zis: „Părinte Avraame, miluiește-mă și trimete pe Lazăr, să-și întingă vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba mea, că mă chinuiesc în văpaia aceasta“, iar Avraam i-a zis: „Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune ale tale în viața ta și Lazăr așijderea cele rele; iar acum acesta se mângâie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între noi și între voi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce vor vrea să treacă de aici către voi, să nu poată, nici cei de acolo la noi să treacă“. Și a zis: „Rogu-te, dar, Părinte, ca să-l trimiți pe dânsul în casa tatălui meu, că am cinci frați; să le mărturisească lor, ca să nu vie și ei la acest loc de muncă“. Și i-a zis Avraam lui: „Au pe Moise și pe Prooroci, să-i asculte pe dânsii“. Iar el a zis: „Nu, Părinte Avraame; ci de va merge cineva din morți la dânsii se vor pocăi“. Și i-a zis lui: „Dacă nu ascultă pe Moise și pe Prooroci măcar și de ar învia cineva din morți, nu vor crede“.²²

e) Scrierile Proorocilor Sfinți: După învierea Sa, Iisus... a zis către Luca și Cleopa: „O nepricepuților și zăbavnici cu inima a crede toate câte au grăit Proorocii. Au nu trebuia a pătimi acestea Hristos și a intra întru Slava Sa? Și începând de la Moise și de la toți Proorocii, tâlcuia lor din toate Scripturile cele ce erau pentru El...“²³

²⁰ Din 350 pilde o. c. pg. 94.

²¹ Ioan 5, 46-47; Fac. 3, 15; 12, 3” 18, 18-22, 18; 49, 10; Deut. 18, 15, 18; 2 Par. 20, 20; Ioan 1, 45; 2, 22; F. Ap. 24, 14; 26, 22; ș. a.

²² Lc. 16, 19-31; Ioan 12, 14.

²³ Lc. 24, 25-27; Ps. 15, 9-10; 21; 131, 11; Is. 7, 14; 9, 6; 40, 10-11; 50, 6; 53; Ier. 23, 5; 33, 14-15; Iez. 34, 23; 37, 25; Dan. 9, 24; Miheea, 7, 20; Mal. 3, 1; 4, 2; 2 Paral. 20, 20; Ioan, 2, 22; F. Ap. 26, 27.

f) Dumnezeiasca Evanghelie: Iisus a propovăduit Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu, zicând: „S-a împlinit vremea, s-a apropiat Împărăția lui Dumnezeu: pocăiți-vă și credeți în Evanghelie...“.²⁴

Cinstirea Sfintei Evanghelii

La sinodul din Niceea, erau în sala de ședințe, așezate mai multe scaune și mai multe tronuri.

Între tronuri era unul mai înalt decât toate; mai înalt și decât tronul împăratului Constantin. Pe tronul acela, era așezată Sf. Evanghelie. De pe tronul acela, Evanghelia primea umilita închinare și de la Episcopii lumii și de la împăratul imperiului. Adunarea întregă mărturisea prin așezarea aceasta, că, cuvântul lui Dumnezeu este cârmuitorul; iar ambiția, dușmănia, între ele și nesupunerea, sunt îngenuncheate înaintea tronului Cărții Sfinte.

Mai respectă oare astăzi oamenii noștri mari cuvântul Evangheliei, cum îl respectau cârmuitorii vechi?²⁵

g) Făgăduințele lui Dumnezeu: „Avraam... încrezându-se în făgăduința dată de Dumnezeu... a devenit tată a multor neamuri... El nu s-a îndoit de făgăduința lui Dumnezeu prin necredință, ci, întărit prin credința lui, a dat slavă lui Dumnezeu. Avraam a fost deplin încredințat că Dumnezeu, ceea ce făgăduiește, poate să și îplinească. De aceea credința aceasta „i-a fost socotită ca neprihănire“... Dar aceasta este scris și pentru noi, cărora de-asemena (credința dreaptă) ne va fi socotită nouă, celor ce credem în Cel ce a înviat din morți, pe Iisus Hristos, Domnul nostru, Care a fost da, a Se jertfi, din pricina fărădelegilor noastre, și a înviat din pricină că am fost socotiți neprihăniți“.²⁶

h) Voia și porunca lui Dumnezeu constă în a crede în Numele Fiului Său Iisus Hristos: „Aceasta este porunca Lui – Dumnezeu Tatăl – ca să credem în Numele lui Iisus Hristos, Fiul lui și să iubim unul pe altul, precum ne-a dat nouă poruncă“.²⁷

Sfântul Ierarh Spiridon a convertit pe un mare filosof elin să creadă în Domnul Hristos

Împărățind marele Constantin, cel dintâi între împărății creștini, într-a șasea sută și treizeci și șase de ani, de la împărăția lui Alexandru cel Mare, feciorul lui Filip, iar de la Hristos 325, s-a adunat în Niceea acel prea slăvit sobor al Sfinților

²⁴ Mc. 1, 15; Efs. 1, 13; Filip, 1, 7; 1 Tim. 1, 15; Evr. 4, 2; Rom. 1, 16.

²⁵ Din 350 pilde o. c. pg. 105.

²⁶ Rom. 4, 20-25; Fac. 15, 15; 17; 18; Pild. Sold 6, 1-2; 24, 15; Gal. 3, 22; Evr. 11, 11-13; 2 Petru 3, 13; Mt. 10, 31; Lc. 12, 6-7, 22-30; Filip. 4, 6; 1 Petru 5, 7.

²⁷ 1 Ioan 3, 23; Ioan 6, 29; 17, 3.

Părinți, ca să condamne pe Arie cel fără Dumnezeu, care cu rea credință zicea, că Fiul lui Dumnezeu este făptură; iar nu făcător, și să hotărască de-asemeni, că Fiul este de o ființă cu Tatăl. Între cei ce ajutau hula lui Arie, erau Episcopii cei mai însemnați: Evsevie al Nicomidiei, Maris al Halkidonului și Teognie al Niceei. Acești oameni înrăutățiți, urmând cu totul nebulniei lui Arie, bârfeau că Fiul lui Dumnezeu este creat ca orice om. Începătorii cei ce se luptau pentru dreapta credință, cei împodobiiți cu viața și cu învățătura, erau aceștia: Marele între Sfinți Alexandru, care era încă Preot și în vremea aceea ținea locul Sfântului Mitrofan Patriarhul Constantinopolului-care n-a putu merge la Sf. Sobor în Niceea, pentru că era bolnav pe patul durerii, – slăvitul Atanasie, care nu era încă împodobit cu rânduiala preotească, fiind numai Diacon în Biserica Alexandriei. Din cauza acestora doi era multă neîmpăcare asupra lor, din partea zavistnicilor, căci nefiind cinstiți cu treapta episcopiei, covârșeau pe alții în înțelegerea credinței. Atunci era împreună cu dânșii și acest mare Spiridon, a cărui viață și dar care locuia într-însul, era mai de folos și mai puternic pentru înduplecarea spre cele de folos, decât gurile altora, și decât legăturile silogismurilor cele cu meșteșug împletite ale ritorilor.

În soborul de la Niceea, cu voia împăratului, erau și filosofi elini, care se numeau peripatetici, între care era unul înțelept carele ajuta lui Arie. Acesta tăia ca și cu o sabie ascuțită de amândouă părțile și se mândrea cu limba sa sofistică, sărguindu-se a râde de învățătura celor dreptcredincioși.

Cu acel filosof a cerut a se întreba fericitul Spiridon, fiind bărbat neînvățat, care numai pe Hristos îl știa și pe Acesta răstignit. Sfinții Părinți știind neînvățătura lui, căci n-a avut cât de puțină învățatură elinească, îl opreau să nu îndrăznească a se întreba cu acel sofist, meșteșugar în cuvinte. Sf. Spiridon însă, știind ce poate înțelepciunea cea de sus și cât sunt de neputincioase puterile înțelepciunii omenești, s-a apropiat de bărbatul acela, și i-a zis:

– În numele lui Iisus Hristos, o, filosofule, ia aminte la mine și ascultă la cele ce voiesc a-ți spune. Filosoful a răspuns:

– Vorbește, și te voi asculta. Sfântul a început a vorbi zicând:

– Unul este Dumnezeu, care a făcut cerul și pământul, pe om din pământ l-a zidit, și toate celelalte, cele văzute și nevăzute le-a așezat cu cuvântul și cu Duhul Său. Pe acel cuvânt îl credem și noi că este Fiu al lui Dumnezeu, Care S-a milostivit spre rățacirea noastră, S-a născut din Fecioară, a viețuit cu oamenii, a pățimit, a murit pentru mântuirea noastră, a înviat și împreună cu El a înviat neamul omenesc. Pe Acesta Îl așteptăm să vină să judece pe toți cu dreptate și să răsplătească fiecăruia după vrednicie. Pe acest Fiu Dumnezeiesc, noi îl credem că este de o ființă cu Tatăl, împreună șezător și asemenea cinstit. Acestea astfel le mărturisim, fără ispitire și încercare. Deci nici tu nu îndrăzni a ispitii cum sunt acestea; pentru că covârșesc înțelegerea ta și sunt mult mai înalte decât toată cunoștința.

Tăcând apoi puțin, a zis: Nu ți se pare și ție a fi acestea astfel, o, filosofule? Pentru ca să te încredințezi de adevăr, ia aminte la acest mic lucru: măcar că nu se cădea să asemănăm firea aceea îndumnezeită, și mai presus de ființă, cu făptura zidită și stricăcioasă; dar de vreme ce ochii sunt mai credincioși decât urechile și cel care este puțin credincios, nu crede cu înlesnire dacă nu va vedea ceva cu ochii cei trupești, pentru aceasta voiesc să vă încredințez pe față cu această cărămidă, care este alcătuită din trei, dintr-o ființă și o fire.

Acestea zicând Sfântul a făcut semnul cinstitei Cruci cu dreapta sa, având în stânga cărămida și a zis:

– În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. În același timp strângând cărămida: O! Prea slăvită minune! Focul s-a suit în aer, apa s-a vărsat pe pământ; iar lutul a rămas în mâinile lui.

Cei ce au văzut această minune mare, s-au înspăimântat, precum și toată adunarea Sinodului. Filosoful, îngrozindu-se mai mult decât toți Sfinții Părinți, a tăcut ca și cum n-ar fi știut să vorbească. El nu mai avea putere a-și deschide gura împotriva cuvintelor Sfântului, în care lucra o putere Dumnezeiască, încât s-au împlinit cele scrise: „Nu stă în cuvânt Împărăția lui Dumnezeu, ci în putere“.

Filosoful tot mirându-se de cele ce văzuse, a zis:

– Cred că așa sunt cele grăite de tine. Sf. Spiridon i-a zis:

– Vino dar și primește semnul dreptei credințe. Filosoful întorcându-se către prietenii și ucenicii săi a zis:

– Ascultați-mă voi toți, până când era cu mine întrebarea de cuvinte, am adus cuvinte împotriva cuvintelor și cu meșteșugul iubirii de întrebare, biruiam pe cele puse înainte. Acum, de când în locul cuvintelor, a ieșit din gura acestui bătrân, puterea și facerea minunii, nimic nu mai pot cuvintele împotriva puterii, pentru că nu poate sta omul împotriva lui Dumnezeu. Deci dacă cineva din voi poate să înțeleagă ca mine, să creadă în Hristos, și împreună cu mine să urmeze acestui bătrân, prin a căruia gură a grăit Dumnezeu.

Astfel acel filosof, primind credința creștinească, se bucura că a fost biruit de Sfântul bătrân, în folosul său. De această biruință se bucurau toți bine-credincioșii; iar ereticii sau rușinat.²⁸

i) Credința în Domnul nostru Iisus Hristos este singurul mijloc de mântuire: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, cât și pe Fiul Său, Cel Unul Născut, L-a dat, ca tot cel ce crede întru El să nu piară; ci să aibă viață veșnică... cel ce nu ascultă pe Fiul, nu va vedea viața; ci mânia lui Dumnezeu va rămânea peste el...“.²⁹

²⁸ V. Sf. 12 decembrie.

²⁹ Ioan, 3, 16, 36; 5, 24; F. Ap. 15, 11; 16, 31; Rom. 10, 9; 1 Ioan 5, 10-13.

Dumnezeu și iertarea păcătoșilor

La grecii vechi s-a petrecut următoarea întâmplare foarte înduioșătoare: Înteleptul bărbat, Temistocle, care adusese mari servicii patriei, ajunsese în sapă de lemn din cauza nerecunoștinței fraților săi de un sânge.

Nu mai avea încotro să-și mai îndrepte privirile decât spre regele Admet.

Întrucât regele Admet îi era dușman de moarte, înteleptul bărbat își ia inima în dinți și intră în camera de așteptare, unde multă lume venise să se plângă cu câte ceva regelui. Iată că intră pe ușă un copilaș de tot dragul. Cine era?

Chiar copilașul regelui. Nici una nici alta, sărmanul Temistocle, tremurând ca varga, ia copilul în brațe și intră repede la rege:

– Rege Admet, în numele acestui copilaș, pe care tu îl iubești ca pe ochii din cap, te rog, iartă-mă. Ia-mă sub aripa ta protectoare și scapă-mă de urgia oarbă a concetățenilor mei!

Înduioșat până la lacrimi, regele Admet îi făgăduiește tot sprijinul său și îi cere ca de îndată să-și schimbe întristarea în veselie.

Dacă un rege pământesc și răzbunător și-a înmuiat inima și a iertat pe cel ce-i luase copilul în brațe, cu cât mai mult ne va ierta pe noi Dumnezeu, dacă vom îmbrățișa cu sufletele noastre pe prea Iubitul Său Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos?!³⁰

Credința, nădejdea și iubirea Domnului nostru Iisus Hristos ne curăță de toate păcatele. Iată ce spune Mântuitorul despre o femeie, care și-a revărsat în fapte bune dragostea ei către Dumnezeu: „*Iartă-se păcatele ei cele multe, că a iubit mult*“.³¹

j) Credința în Dumnezeu Tatăl și Duhul Sfânt este unită cu credința în Domnul Hristos: „*Cel ce crede întru Mine – a zis Iisus – nu crede întru Mine; ci întru Acela ce M-a trimis pe Mine*“.³² „*Domnul Dumnezeu M-a trimis cu Duhul Său*“.³³ Peste Dânsul – Iisus Hristos – va odihni Duhul lui Dumnezeu (Tatăl), Duhul înțelepciunii și al priceperii (înțelegerii) Duhul sfatului și al puterii, Duhul cunoștinței și al buneii credințe, Duhul temerii de Dumnezeu“.³⁴

k) Credința în Dumnezeu: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt este una: „*Nevoiți-vă a păzi unirea Duhului întru legătura păcii. Un trup și un Duh precum și chemați sunteți într-o nădejde a chemării voastre. Un Domn, o credință și un botez. Un Dumnezeu și Tatăl tuturor, Care este peste toate, și întru toate și întru noi toți...* Acela a dat pe unii Apostoli, pe alții Prooroci, pe alții Evangheliști, iar pe alții păstori și dascăli, spre desăvârșirea sfinților (creștinilor) spre lucrul slujbei și spre zidirea Trupului lui Hristos. Până vom ajunge toți la unirea credinței și a cunoștinței Fiului

³⁰ Din *Biblia și educațiunea religioasă* o. c. pg. 32-33

³¹ Lc. 7, 47.

³² Ioan 12, 44.

³³ Is. 48, 16; 61; Zah. 2, 8-11.

³⁴ Is. 11, 2; 42, 1; 59, 21; Mt. 10, 40; 28, 10; Mc. 9, 37; Lc. 9, 48; Ioan 3, 33; 13, 20; 5, 23; 14, 1; 1 Ioan 1, 22; 4, 15; 5, 10; 2 Ioan 1, 9; F. Ap. 16, 31, 34; 1 Petru 1, 8, 20-21.

lui Dumnezeu, la starea de om mare, la înălțimea staturii plinătății lui Hristos. Ca să nu mai fim prunci învăluindu-ne și purtându-ne încoace și încolo de orice vânt de învățătură (greșită ori nedesăvârșită) prin viclenia oamenilor și prin șiretenia lor cu mijloacele înșelăciunii. Ci credincioși adevărului, în dragoste, să creștem în toate privințele, ca să ajungem la cel ce este Capul, Hristos. Din el tot trupul, bine încheșat și strâns legat, prin ceea ce dă fiecare încheietură, își primește creșterea, potrivit cu lucrarea fiecărei părți în măsura ei, și se zidește în dragoste sfântă...³⁵

3. Credința în Hristos este un dar Dumnezeiesc

a) Credința în Hristos e un dar al lui Dumnezeu: „Cu Darul sunteți mântuiți prin credință, și aceasta nu de la voi; al lui Dumnezeu este Darul... Pace fraților și dragoste cu credința de la Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos...³⁶

Harul Dumnezeiesc și omul

Despre Alexandru cel Mare se susține, că pe când își transporta trupele pe mare spre Asia, vântul de seară a adus, de către Arabia fericită, o boare aromatică și a dedus de aici, că fericită trebuie să fie țara spre a căreia cucerire a plecat. Soldații încă erau plăcut atinși de boarea aromatică. Dumnezeu încă trimite ostașilor Săi o boare aromatică, adică suflarea Harului Său spre a putea călători cu râvnă pe marea vieții, căci zice Sf. Macarie: „Nimeni nu poate trece marea, dacă nu are corabie ușoară și sprintenă, care fiind din lemn, străbate apele. Cel ce ar voi să treacă fără corabie, s-ar îneca“. Tot astfel este cu neputință unui suflet să treacă marea cea amară a păcatelor, și vârtejul primejdios al puterilor întunericii, dacă nu are Duhul ceresc și întrariat a lui Hristos, care susținându-l, îl transportă în portul ceresc, în orașul lui Dumnezeu.³⁷

„Iar cu Darul lui Dumnezeu sunt ce sunt și Darul Lui care este întru mine, n-a fost în zadar, ci mai mult decât toți aceia m-am ostenit, însă nu eu, ci Darul lui Dumnezeu, care este cu mine“...³⁸

b) Credința în Hristos e un lucru al lui Dumnezeu: „Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl Slavei, să vă dea vouă Duhul înțelepciunii și al descoperirii spre cunoștința Lui... Luminând ochii minții voastre, ca să știți voi care este nădejdea chemării Lui, și care este bogăția slavei moștenirii Lui întru sfinți. Și care este mărimea cea prea înaltă a puterii Lui, întru care noi credem după lucrarea puterii tăriei Lui...“³⁹

³⁵ Efs. 4, 3 -16; Vezi și simbolul credinței cu însemnătatea lui: *Mărt. Ort.* p. I.

³⁶ Efs. 2, 8; 6, 23; Rom. 12, 23; Rom. 12, 3; Filip. 1, 29; 2 Petru 1, 1.

³⁷ Din 350 *pilde* o. c. pg. 121-22.

³⁸ 1 Cor. 15, 10.

³⁹ Efs. 1, 17-19; F. Ap. 11, 21; 1 Cor. 2, 5; 3, 5; Cols. 2, 12; 2 Țes. 1, 11; 1 Tim. 1, 14.

c) Credința în Hristos e un dar al Duhului Sfânt: „Sunt felurite daruri, slujbe și lucrări, dar este același Duh, Domn și Dumnezeu, Care lucrează toate întru toți...⁴⁰ Roada Duhului este: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bună-tatea, facerea de bine, credincioșia, blândețea, înfrânarea poftelor...⁴¹

Duhul Sfânt prin darurile Sale, revărsate asupra noastră cu îmbelșugare, ne dă viață

În Elveția sunt așa numitele „văi ale morții“, niște văi închise de munți și ferite de orice vânt. Dar, vai, oamenii de acolo sunt mai mult bolnavi, și mor mai curând decât cei din alte locuri. Așa sunt și sufletele peste care nu suflă vântul Duhului Sfânt: bolnave și moarte în fărâdelegi.

O țară întreagă, întregul Egipt cu un popor de milioane⁴² de oameni, trăiește din revărsarea Nilului. Fără această revărsare întregul Egipt ar fi o pustietate de nisip ca și Sahara. Așa e și viața noastră cea sufletească. Ea trăiește din revărsarea Darului și Harului Duhului Sfânt. Fără această revărsare, viața noastră cea sufletească este o pustietate a păcatului.⁴³

„Prin Sfântul Duh izvorâsc izvoarele Darului, Care adapă toată făptura, spre rodire de viață“⁴⁴

d) Domnul Iisus Hristos este Capul și săvârșitorul credinței: „Să ne uităm la țintă, la Căpetenia și Desăvârșirea credinței noastre, adică la Iisus, Care pentru bucuria care-i era pusă înaintea, a suferit Crucea, a disprețuit rușinea și șade de-a dreapta Scaunului de Domnie al lui Dumnezeu Tatăl“⁴⁵

4. Prin dreapta credință primim bogăția Darurilor Dumnezeiești

a) Iertarea păcatelor: „Eu sunt Iisus pe care Tu Îl prigonești. Dar scoală-te, și stai pe picioarele tale, că spre aceasta M-am arătat ție, ca să te pun slugă și martor, atât al lucrurilor pe care le-ai văzut, cât și al lucrurilor pe care Mă vei vedea făcându-le. Te-am ales din mijlocul norodului acestuia și din mijlocul neamurilor, la care te trimit, ca să le deschizi ochii, să se întoarcă de la întuneric la lumină, și de sub puterea satanei la Dumnezeu, și să primească prin credința în Mine iertare de păcate și moștenirea împreună cu cei sfințiți“⁴⁶

⁴⁰ 1 Cor. 12, 4-8; Comp. Rom. 12, 4; Evr. 2, 4; 1 Petru 4, 10; Efs. 4, 4-11; 1, 23.

⁴¹ Gal. 5, 22-26; 1 Cor. 13, 7.

⁴² 14.169.000 locuitori. *Dict. Enciclopedic.*

⁴³ Dr. Episcop Grigore Comșa 1000 pilde o. c. pg. 99-100.

⁴⁴ Slava antif. 2 gl. 4.

⁴⁵ Evr. 12, 2; Comp. Apc. 3, 21; Lc. 24, 26; Petru 1, 11; Ps. 109, 110; Evr. 1, 3, 13; 8, 1; 1 Petru 3, 22.

⁴⁶ F. Ap. 26, 15-18; 10, 43; Lc. 1, 77; 24, 47; Rom. 3, 24.

b) Îndreptarea: "... Dreptatea lui Dumnezeu s-a arătat fiind mărturisită de lege și Prooroci, și anume dreptatea (neprihănirea) dată de Dumnezeu, care vine prin credința în Iisus Hristos, pentru toți și peste toți cei ce cred în El. Nu este nici o osebire. Ci, toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu. Și sunt socotiți neprihăniți, fără de plată, prin Harul Său, prin răscumpărarea care este în Hristos Iisus".

Pe El Dumnezeu L-a rânduit mai dinainte să fie prin credința în Sângele Lui, o jertfă de ispășire, spre arătarea dreptății Lui, pentru iertarea păcatelor celor mai-înainte făcute, întru multă răbdarea lui Dumnezeu, spre arătarea dreptății Lui în vremea de acum; ca să fie El drept, și îndreptând pe cel ce crede în Iisus. Unde este deci lauda? S-a încuiat. Prin care lege? A faptelor? Nu, ci prin legea credinței. Socotim dar că, prin credință, (creștinească însoțită de faptele ei creștinești) se va îndrepta omul, fără faptele Legii (vechi).⁴⁷

c) Sfințirea: „Cel ce sfințește și cei ce se sfințesc dintr-unul sunt toți, pentru aceea nu se rușinează a-i numi pe dânșii frați, zicând: „Spune-voi numele Tău, fraților Mei, în mijlocul Bisericii te vor lăuda...”⁴⁸

Pilde vii de sfințire

Sf. Ierarh Nicolae din copilărie și din baia Sf. Botez s-a arătat pildă vie de sfințire

Pe făcătorul cel mare de minuni, ajutorul cel grabnic și mijlocitorul cel prea ales către Dumnezeu, pe Arhiereul lui Hristos, Nicolae, l-a odrăslit părțile Lichiei, în cetatea ce se numește Patra, din părinți cinstiți, de bun neam, dreptcredincioși și bogați. Tatăl său se chema Teofan, iar maica lui Nona. Această binecuvântată pereche, petrecând cu bună credință în însoțirea cea legiuită, și împodobindu-se cu obiceiul cel bun, pentru viața lor cea plăcută lui Dumnezeu, și pentru multele milostenii și mari faceri de bine, s-a învrednicit a odrăslii această odrasla sfântă, însuși ei fiind rădăcină sfântă, și s-a făcut cum zice psalmistul: ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, care și-a dat rodul său la vremea sa. Deci născând pe acest Dumnezeiesc prunc, l-au numit Nicolae, care se tâlcuiește biruitor de popor; și cu adevărat s-a arătat biruitor al răutății, așa binevoind Dumnezeu, spre folosul de obște al lumii. Iar după acea naștere, maica sa Nona, a rămas stearpă, până la dezlegarea de legăturile cele trupești, mărturisind singură firea, că nu este cu putință a se mai naște alt fiu ca acela, ca numai pe acesta să-l aibă și întâi și pe urmă, și care din pânțele maicii sale s-a sfințit, cu darul cel de Dumnezeu însuflă; căci

⁴⁷ Rom. 3, 22-28; 4, 5; 5, 1; Fac. 15, 6; Ioan 5, 24; Gal. 2, 16; 3, 8, 24; Filip. 3, 9.

⁴⁸ Evr. 2, 11-12; 10, 10, 14; 12, 14; 1 Petru 1, 2-16; Lev. 11, 44; 19, 2; 20, 7; Ioan 17, 17, 19-24; F. Ap. 15, 9; 26, 18.